

Basal bakgrund till klinisk immunologi

Klaus Bendtzen, Ole Marker, Sven-Erik Svehag, Arne Svejgaard, Mogens Kilian. **Basal og klinisk immunologi**. 3. udgave. 426 sidor. Köpenhamn: FADL's Forlag, 2000. ISBN 87-7749-249-8.

Recensent: Mikael Jondal, professor, Mikrobiologiskt och tumörbiologiskt centrum (MTC), Karolinska institutet, Stockholm.

II I Danmark har det kommit ut en tredje upplaga av »Basal og klinisk immunologi«, skriven på danska och i huvudsak tänkt för läkarstuderande, farmaceuter, anställda inom läkemedelsindustrin samt för forskarutbildningskurser.

Boken innehåller 20 olika kapitel författade av danska experter inom de olika delområdena. Det sista kapitlet beskriver kortfattat 38 olika metoder inom basal och klinisk immunologi.

Hård konkurrens från utländska böcker

Denna bok har hård konkurrens av flera eminenta utländska läroböcker inom området: »Immunobiology« (Janeway, 2001), »Cellular and molecular immunology« (Abbas, 2002), »Basic immunology« (Abbas, 2001), »The immune system« (Parham, 2000), »Immunology« (Roitt, 2001) och »Kuby Immunology« (Goldsby, 2000), vilka utkommer kontinuerligt uppdaterade och i vissa fall med tillhörande CD-animation.

Delvis inaktuell

Det är inte heller redaktörernas intention att förklara basal immunologi bättre än i dessa läroböcker utan snarare att försöka ge en fokuserad basal bakgrund till den kliniska delen, vilken upptar det största utrymmet. Den basala delen är således relativt kortfattad och inte helt aktuell till alla delar och har betydligt mindre av det pedagogiska bildmaterial som de utländska böckerna använder för att

snabbt förklara viktiga immunologiska koncept.

Bra sjukdomsöversikt en fördel

Den kliniska delen är mer utförlig och användbar och fungerar som en bra översikt av sjukdomar med immunologisk bakgrund.

Problemet med boken som helhet blir att den försöker tillgodose den medicinska grundutbildningens behov men kanske inte är tillräckligt genomarbetad för att både förklara de viktiga basala koncepten och effektivt koppla dessa till kliniken.

Detta är naturligtvis ingen lätt uppgift med tanke på den snabba utvecklingen, både inom forskning och klinik och inom informationsteknologin. Det gäller att sovra bland det digra material som finns tillgängligt i läroböcker, i litteraturen och på Internet och att sammanställa och presentera detta på ett sådant sätt att stressade medicinstudenter kan tillgodogöra sig informationen under den korta tid som står till deras förfogande. Ett bra framtida hjälpmedel här kommer förmodligen en kontinuerligt uppdaterad nätversion av muntliga föreläsningar, inklusive illustrationer av viktiga koncept och länkar för vidare information, att bli.

Inte helt användbar i Sverige

»Basal og klinisk immunologi« gör inte ett helt modernt och uppdaterat intryck, även om enstaka delar håller hög kvalitet. Dessutom, eftersom boken är skriven på danska blir den trots allt mindre användbar i Sverige. Att använda engelskspråkigt utbildningsmaterial har en poäng både vad gäller det internationella utbytet av studenter och tillgängligheten av vetenskaplig och klinisk information på detta språk.

Lättläst introduktionsbok om smärta

Finn Redke. **Smärta**. 126 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1999. ISBN 91-44-49171-9. Översatt, faktagranskad och bearbetad av Gunnel Bjerneröth.

Recensent: Mats Börjesson, med dr och specialistläkare, Multidisciplinärt smärtcentrum, Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Östra.

II Boken »Smärta« är skriven av Finn Redke, anestesilog och överläkare på

Ålborgs sjukhus, tidigare på Universitetssjukhuset MAS, Malmö. Den är nu översatt till svenska och bearbetad av Gunnel Bjerneröth, docent vid Axess Elisabeth sjukhuset i Uppsala.

Lämplig som introduktion i ämnet

Boken är en trevlig och kort sammanfattning av ämnet (122 sidor), avsedd för yngre läkare, studerande och sjuksköterskor. Som introduktion i ämnet fungerar boken utmärkt. Författaren försöker förklara ett komplext ämne på ett lättfattligt sätt, och lyckas i huvudsak med detta. Ibland blandas dock olika svårighetsnivåer inom samma kapitel och en del »svåra ord« introduceras utan tidigare förklaring. Trots sin lätta ton kan därför delar av den, t ex anatomi- och fysiologikapitlet, bli svårförståeliga för den oinvigde.

Bra historik

Boken är indelad i 13 kapitel, inklusive inledning och epilog. Speciellt det historiska kapitlet är utmärkt. Det finns även kapitel om anatomi, smärtyper, behandling av smärtor, akut respektive kronisk smärta, cancersmärta, »idiopatisk smärta« (man avser smärta utan känd orsak), smärta hos barn, läkemedelsmissbruk och multidisciplinära smärtklinikens uppbyggnad.

Tyvärr förekommer små sakfel

På en del ställen smyger sig tyvärr små sakfel in och korrekturläsningen är inte hundra procentig på alla ställen. Text förklarar man förkortningen IASP med International association for search of pain, vilket borde vara Study of pain. Gabapentin saknas som exempel på behandling av neurogen smärta. Ryggmärgsstimulering nämns inte utan beskrivs som »epidural TNS« i kapitlet om ischemisk anginös smärta.

För stort utrymme åt akupunktur

Författaren är mycket positiv till akupunktur, vilket gör att denna behandlingsform får stort utrymme vid allehanda smärttillstånd. Detta är visserligen en vedertagen behandlingsmetod, men den har fått ett oproportionerligt stort utrymme i förhållande till andra behandlingsmetoder. Akupunktur är en passiv behandlingsmetod, och har ingen visad långtidseffekt på långvarig smärta, vilket borde ha påpekats. Man saknar också mer bakgrundsfakta om denna intressanta metod, och man hänvisar tyvärr till annan litteratur för detta.

För lite om nyttan med fysisk aktivitet

Jag efterlyser dessutom mer diskussion om nyttan av fysisk aktivitet i behandlingsdelen för patienter med långvarig